

Geneeskunde

Hoe blijven antibiotica effectief?

J

John Kariuki uit Kenia brak zijn heup bij een val in de badkamer. Hij werd geopereerd. Na een week bleek de wond geïnfecteerd. Hij kreeg antibiotica. Twee weken na de operatie voelde hij zich doodziek. Een nieuwe operatie volgde. De chirurg had nog nooit zo veel dood weefsel bij iemand verwijderd, zei hij later. Maar Kariuki knapte niet op.

Een laboratorium testte de bacterie die hij in de operatiezaal had opgelopen op gevoeligheid voor antibiotica. Van de achttien middelen die Kariuki had kunnen krijgen, was er maar één geschikt om hem te behandelen. Uiteindelijk duurde het vijftien maanden voor hij weer aan het werk kon. Hij loopt nu moeizaam met een kruk.

Kariuki doet zijn verhaal als onderdeel van een publiekscampagne, deze herfst, van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), over resistentie van micro-organismen tegen medicatie. Een jonge Indiase vertelt dat ze twee jaar moest herstellen van een resistente tuberculose, een Nigeriaan bleef langdurig ziek na het plaatsen van een stent en bij een Amerikaan redde het laatst overgebleven middel wel zijn leven, maar door een bijwerking, een ernstige overgevoeligheid voor licht, liep hij huidkanker op.

De WHO noemt antimicrobiële resistentie een van de grootste bedreigingen voor de mensheid. Want bacteriën (en andere micro-organismen, zoals schimmels, virussen, eencellige parasieten) zijn enorme aanpassers, waardoor medicijnen ertegen na verloop van tijd niet meer werken.

In 2050 zou resistentie kunnen leiden tot ruim tien miljoen overlijdens wereldwijd, waarschuwen wetenschappers in 2024 in *The Lancet*. Twee jaar eerder becijferde hetzelfde wetenschappelijk tijdschrift dat in 2019 de dood van ruim

6,2 miljoen mensen samenhang of rechtstreeks het gevolg was van antibioticaresistentie. Dat zijn meer doden dan door hiv/aids en malaria gecombineerd. In Europa sterven jaarlijks 35 duizend patiënten aan resistentie, volgens cijfers van het EU-agentschap ECDC, het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding, uit 2025.

'Ik noem antibioticaresistentie in mijn colleges weleens een *slow pandemic*', zegt Mark de Boer, hoogleraar infectieziekten aan het Leids Universitair Medisch Centrum. 'Het duurt allemaal even voor je het op grote schaal ziet. Maar als je kijkt over vijf, tien jaar, dan zie je de resistentiepercentages oplopen.'

Hoe groot is het probleem?

Groot dus, volgens de WHO, die in een rapport uit 2025 waarschuwt dat de standaardbehandelingen voor veelvoorkomende infecties – bloedvergiftigingen, longontstekingen, urineweginfecties – niet langer toereikend zijn. Vooral armere landen en landen waar het gezondheidssysteem zwak is, worden erdoor getroffen. In 2023 werden wereldwijd ongeveer 1 op de 6 in laboratoria vastgestelde bacteriële infecties veroorzaakt door resistente bacteriën. In

